

ב מ ב ו ע י ה ז י כ ר ו ן

טקסים והתכנסויות בית ספריות

איך עומדים בטקס יום הזיכרון?

יהודה עמיחי

מתוך: "מי יזכור את הזכרים?", תשנ"ד

איך עומדים בטקס זכרון? זקופים או כפופים?
מתוחים כאהל או ברשול של אכל,
ראש משפך כאשמים או ראש מורם בהפגנה נגד המות,
עינים פעורות וקפואות כעיני המתים
או עינים עצומות, לראות כוכבים בפנים,
ומה השעה הטובה לזכור? בצהרי היום
כשהצל חבוי מתחת הגלינו, או בין הערבים
כשהצל מתארך כנגעגועים
שאין להם ראשית ולא תכלית, כמו אלוהים?

אדם נותן את זכרונו

מירה מינצר-יערי

אדם – נותן את זכרונו בכניו ותלמידיו.
והם הולכים עמו לאורך הדרכים
ומעלים לפני עיניו מראה המקומות,
והם פוסעים סביביו בתוך שדות,
והם שמים בפיו שמות הצומח והחי
בעולמות.

אדם – נותן את זכרונו בכניו ותלמידיו.
והם באים אליו מסתר מועקות הערב,
ובחשאי קרבים, והוא שוב לא לבדו,
ונחלקים כהד, שבים הם לפניו בחלומות,
והוא הוזה, והם מראים לו פשר המראות
במחזה.

אדם – נותן את זכרונו בכניו ותלמידיו.
והם עדים לאושיו שכה כבדים בו,
ומזמינים לו מעשים לעשותם וכן לשמח,
והם רואים את שמחותיו והן מעט,
ומחזיקים בהן כמו באהבות קצרות
שלא לשכח.

אדם – נותן את זכרונו בכניו ותלמידיו.
והם לא יניחוהו לעבור בבוא העת
לעונות, ולמועד, ויום לידה ודין
עמו יהיו לנחול נאחדים את יד הזכרונות
והאדם – נותן אותם לאות
בכניו ותלמידיו.

ניצחונות ימים יצאנו

דוא"ל: hvg@sulam.co.il

קיבוץ דפנה, גליל עליון

04-6901200

רציונל

טקסים הם ביטוי לאירועים היסטוריים משמעותיים, ולפיכך הם מבטאים מסרים מכוננים בתרבות. עצם קיומם של הטקסים, הקשורים למימד הזמן העברי, מקנה לאירועים תוקף, ההופך את המורשת היהודית לגורם משמעותי בעיצוב הזהות הלאומית והאישית.

יצירת מסגרת, מועד ומקום לקיומם של הטקסים, מדגיש ומעצים את מקומם של הטקסים כמנחילים ומחזקים את הזיכרון הקולקטיבי.

העובדה, כי בזמנים מוגדרים בלוח השנה העברי, החברה כולה שותפה לזכרון האירוע, מבטאת רעיון של אחדות רעיונית וערכית, ומעניקה הזדמנות לביסוס מרכיבי הזהות היהודית, הציונית והדמוקרטית.

בנוסף, מאחר שהטקסים קשורים לתהליך בניית הזהות בהיבטים שונים, יש בכוחם להגביר את החשיפה למקורות ההיסטוריים – לאומיים, לתת ביטוי להיבטים מכוננים בתרבות, ולהאיר את התשתית הערכית העשירה, הקיימת בבסיסה.

על מנת שהטקס יהיה מוצר איכותי וערכי, עליו להתרחש בסופו של תהליך חינוכי מעמיק ומקיף, הכולל העמקת ידע, העלאת המודעות לנושאים, העומדים בבסיס הטקס, והעברה של התכנים הנבחרים, באופן שמחזק את הקשר של התלמידים לנושאים.

השאיפה לטפח סביבה לימודית מעצימה, ולהעמיד בבסיס העשייה החינוכית בבית הספר את תחושת השותפות והשייכות לעם היהודי ולמורשתו, באה לידי ביטוי בפיתוח מוצר זה.

הטקסים, מדגישים את המאחד והדומה בחברה, הם מנכיחים את הזכרון הקולקטיבי תוך התייחסות לפרט בחברה. יצירת הטקסים בשיתוף התלמידים ובהתייחסות עמוקה לאירועים ההיסטוריים, מאפשרת לתלמיד חווית למידה רלוונטית, המזמנת ברור ערכי של מרכיבי הזהות האישיים והקולקטיביים כאחד.

מתוך רציונל זה נגזרות מטרות – על:

- הכנת הטקסים מאפשרת יצירת תחושת שותפות ואחריות בקרב התלמידים.
- העיסוק באירועים, הקשורים למורשת היהודית-ישראלית, יסייע לחזק את הקשר של התלמיד לעברו.
- תהליך ההכנה לקיום הטקס, החשיפה למקורות מארון הספרים היהודי והעיסוק בשימור הזיכרון, יאפשרו הרחבת הידע של התלמיד באשר לימים אלה ובאשר לתרבות היהודית.
- השותפות בטקסים בבית הספר לאורך השנים, ומוטיב החזרתיות על הטקסים ויצירת מסורות קבועות יחזקו את הזיקה של התלמידים לזיכרון הקולקטיבי של העם.
- העיסוק בטקסים הקשורים לשכול יחדד את ההיבט ההומאני ואת הרגישות של התלמידים לאחר ולצרכיו.

"הדיאלוג הישראלי מתרחש בין עובדות העבר לבין הזיכרון המתהווה. כבר לא היסטוריה אחת, אלא פסיפס של זיכרונות וזיכרונות נגד.

התודעה המופרטת של הישראליות בונה זהויות נפרדות וזיכרונות נבדלים. ישראל מתבגרת עתה אל עברה ונכתבים בה סיפורים חלופיים.

אין זה אות של חולשה והתרופפות, אלא עדות לבגרות ופתיחות המניבות דיאלוג חי בין העבר להווה."

מאת: דוד אוחנה ור. ס. ויסטריך

מקורות לא אכזב / ברל כצנלסון

שני כוחות ניתנו לנו: זיכרון ושיכחה. אי אפשר לנו בלעדי שניהם. אילו לא היה לעולם אלא זיכרון, מה היה גורלנו?

היינו כורעים תחת משא הזיכרונות. היינו נעשים עבדים לזכרוננו, לאבות אבותינו. קלסר פנינו לא היה אז אלא העתקה של דורות עברו. ואילו היתה השכחה משתלטת בנו כליל – כלום היה עוד מקום לתרבות, למדע, להכרה עצמית, לחיי נפש?

השמרנות האפלה רוצה ליטול מאיתנו את כוח השכחה, והפסידו – מהפכניות רואה בכל זכירת עבר את "האויב", אך לולא נשתמרו בזיכרון האנושיות דברים יקרי ערך, מגמות נעלות, זכר תקופות פריחה ומאמצי חירות וגבורה, לא היתה אפשרות כל תנועה מהפכנית, היינו נמקים בדלותנו בבערותנו, עבדי עולם.

דור מחדש ויוצר איננו זורק אל גל האשפה את ירושת הדורות. הוא בוחן ובודק, מרחיק ומקרב ויש שהוא נאחז במסורת הקיימת ומוסיף עליה, ויש שהוא יורד לגלי גרוטאות, חושף נשכחות, ממרק אותן מחלודתן, מחזיר לתחייה מסורת קדומה, שיש בה להזין את נפש הדור המחדש. אם יש בחיי העם משהו קדום מאד ועמוק מאד, שיש בו כדי לחנך את האדם ולחסן אותו לקראת הבאות, האם יחא בזה ממידת המהפכה להתנכר לו?

השנה היהודית זרועה ימים, אשר אין כמותם לעומק בחיי כל עם.

תודות

למפתחי המוצר בצוות הנהגת מארג בבית הספר: כרמית טל, גלעד זאבי, אמיר פרייליך, אמנון רה.

לאנשי צוות מארג:

אלישבע בולג מנחה שנה א'-ב', עמיחי צור מנהל חינוכי במארג – כל ישראל חברים ומנחה בית הספר, חיים פרג – מנהל תחום שנת האות וסופרוויזר של בית הספר, שוקי יניב אלחדד - מנהלת החטיבה לזהות יהודית ב"כל ישראל חברים".

לדורית שבח על ההגהה